МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ЖУРНАЛІСТИКИ

Кафедра видавничої справи та редагування

Кваліфікаційна робота
освітнього рівня «бакалавр»

на тему: **РОБОТА ЛІТЕРАТУРНОГО РЕДАКТОРА У ПРОЦЕСІ ДОДРУКАРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ ВИДАННЯ**

Виконала: здобувачка освіти 4 курсу,
групи 6.0611- рвд
спеціальності «Журналістика»
освітньо-професійної програми
«Редакторсько-видавнича діяльність
і медіамоделювання»
Макущенко Катерини Тарасівни
Керівник к.н.соц.ком., доцент
Микитів Г. В.
Рецензент к. філол. н., доцент
Романюк Н.В.

Запоріжжя – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет журналістики
Кафедра видавничої справи та редагування
Рівень вищої освіти **бакалавр**
Спеціальність/освітня програма **061 – «Журналістика»/«Редакторсько-видавнича діяльність і медіамоделювання»**

ДО ЗАХИСТУ ДОПУЩЕНА

Завідувач кафедри
_____ Плеханова Т. М.

«_____»_____2025 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Макущенко Катерині Тарасівні

1. Тема проекту : **Робота літературного редактора у процесі додрукарської підготовки видання**
керівник роботи Микитів Галина Володимирівна, к.н.соц.ком, доцент,
затверджені наказом ЗНУ від «07» листопада 2024 року № 1781-с
2. Термін подання студентом роботи (проекту): **03 червня 2025 р.**
3. Вихідні дані до проекту: ДСТУ 7157:2010. Інформація та документація. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості. [Чинний від 2010-03-11]. Вид. офіц. Київ, 2010. 17 с. ДСТУ 3017:2015 Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. [Чинний від 2016-07-01]. Вид. офіц. Київ, 2016. 42 с.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): 1. Описати історію виникнення і розвитку редагування. 2. Обґрунтувати підходи до класифікації помилок у текстах та окреслити особливості методів виправлення. 3. Розкрити функціональні обов'язки літературного редактора. 4. Здійснити літературне редагування текстів.
5. Перелік графічного матеріалу: 1 таблиця, 18 додатків.

6. Консультанти розділів роботи (проєкту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Микитів Г. В., доцент	листопад 2024 р.	листопад 2024 р.
Розділ 1	Микитів Г. В., доцент	грудень 2024 р.	грудень 2024 р.
Розділ 2	Микитів Г. В., доцент	лютий 2025 р.	лютий 2025 р.
Висновки	Микитів Г. В., доцент	квітень 2025 р.	квітень 2025 р.

7. Дата видачі завдання 03.10.2024

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Консультація наукового керівника з вибору теми. Затвердження теми	Вересень – жовтень 2024 р.	виконано
2	Складання плану роботи	До 27 жовтня 2024 р.	виконано
3	Добір і опрацювання наукової літератури. Узгодження бібліографічного переліку	До 24 листопада 2024 р.	виконано
4	Написання Вступу	До 12 грудня 2024 р.	виконано
5	Написання Розділу 1	До 20 січня 2025 р.	виконано
6	Написання Розділу 2	До 26 лютого 2025 р.	виконано
7	Написання Висновків	До 22 квітня 2025 р.	виконано
8	Складання й оформлення списку літератури	До 28 квітня 2025 р.	виконано
9	Вичитка науковим керівником остаточного варіанту роботи	До 20 травня 2025 р.	виконано
10	Завершальне оформлення роботи	До 05 червня 2025 р.	виконано
11	Проходження нормоконтролю	До 10 червня 2025 р.	виконано
12	Рецензування роботи	До 15 червня 2025 р.	виконано

Студент К. Т. Макущенко

Керівник роботи (проєкту)_____ Г. В. Микитів

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер_____ Г. В. Микитів

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота бакалавра **«Робота літературного редактора у процесі додрукарської підготовки видання»**: 50 стор., 18 додатків, 35 джерел.

Мета роботи – здійснення літературної правки публіцистичних текстів у процесі додрукарської підготовки.

Для досягнення цієї мети виконано такі **завдання**:

1. Описано історію виникнення і розвитку редагування.
2. Обґрунтовано підходи до класифікації помилок у текстах.
3. Встановлено особливості методів виправлення.
4. Здійснено літературне редагування текстів.

Об'єкт дослідження – тексти з рубрики «Історії успіху випускників ЗНУ», опубліковані на сайті Запорізького національного університету в період із 13.02.2020 до 29.01.2025; тексти іміджевого видання «Consūmor aliis inserviendo: незламні освітяни Запорізького краю» (2024 рік).

Предмет дослідження – публіцистичний текст як засіб літературного редагування.

Методи дослідження: аналіз навчально-методичної літератури в першому розділі; аналіз журналістських текстів загалом; дослідження помилок в текстах; здійснення літературного редагування текстів; синтез; узагальнення; поєднання здобутих знань; формулювання висновків.

Наукова новизна дослідження роботи полягає в тому, що вперше здійснено спробу систематизації та порівняльного аналізу публіцистичних матеріалів, масмедійних текстів, зосередившись на їхніх основних стильових особливостях.

Сфера застосування. Напрацьовані дослідження можуть бути використані при проведенні занять із таких освітніх компонентів: «Медіавиробництво» «Практикум із медіамоделювання», «Літературне редагування», «Художнє та технічне редагування», «Режисура та архітектоніка видання», «Вступ до фаху»; при написанні курсових і бакалаврських робіт, а також при роботі журналістів, видавців, редакторів і рекламістів.

ЛІТЕРАТУРНЕ РЕДАГУВАННЯ, ДОДРУКАРСЬКА ПІДГОТОВКА, ВИДАННЯ, ПОМИЛКИ, ПРАВКА

ЗМІСТ

Завдання на кваліфікаційну роботу 2
Реферат 4
Вступ 7
Розділ 1. Літературне редагування як один із основних видів редагування 10
1.1 Генеза редагування як передумова появи професії літературного редактора 10
1.2 Типи помилок у масмедійних текстах 16
Розділ 2. Особливості редакторської правки у процесі додрукарської підготовки видання 21
Висновки 26
Список використаних джерел 28
Додаток А.1 Приклади граматичних помилок 32
Додаток А.2 Приклади граматичних помилок 33
Додаток А.3 Приклади граматичних помилок 34
Додаток А.4 Приклади граматичних помилок 35
Додаток Б.1 Приклади пунктуаційних помилок 36
Додаток Б.2 Приклади пунктуаційних помилок 37
Додаток Б.3 Приклади пунктуаційних помилок 38
Додаток Б.4 Приклади пунктуаційних помилок 39
Додаток Б.5 Приклади пунктуаційних помилок 40
Додаток В.1 Приклади лексичних помилок 41
Додаток В.2 Приклади лексичних помилок 42
Додаток В.3 Приклади лексичних помилок 43
Додаток Г.1 Приклади порушень правил милозвучності 44
Додаток Г.2 Приклади порушень правил милозвучності 45
Додаток Г.3 Приклади порушень правил милозвучності 46
Додаток Ґ.1 Приклади помилок, що потребують втручання коректора 47

Додаток Ґ.2 Приклади помилок, що потребують втручання коректора 48
Додаток Ґ.3 Приклади помилок, що потребують втручання коректора 49
Декларація академічної доброчесності..... 50

ВСТУП

Актуальність дослідження. У сучасному світі, де доступ до інформації необмежений, чітка, грамотна і лаконічна комунікація важлива, як ніколи. Літературне редагування відіграє важливу роль у досягненні цієї мети.

Літературне редагування – це редагування з погляду мовного ідеалу та дотримання норм побудови твору, закріплених у практиці публіцистичного, ділового, наукового та інших видів мовлення. Йдеться перед усім про вдосконалення мови й стилю оригіналу, уникнення граматичних, синтаксичних, стилістичних помилок тощо. Літературне редагування допомагає донести думку автора до читачів, полегшає розуміння матеріалу та структурує його.

Складність літературного редагування як предмета наукового аналізу полягає в тому, що й історично й онтологічно редагування є неоднозначним, багатоаспектним та багаторівневим процесом, який охоплює активність людини одночасно на різних рівнях свого існування – соціальному, психологічному, лінгвістичному, діяльнісному, кібернетичному, філософському тощо.

Питанням становлення та генези літературного редагування займалися такі науковці, як Т. Г. Бондаренко, С. В. Гузенко, Н. В. Зелінська, Р. Г. Іванченко, А. О. Капелюшний, В. В. Різун, М. С. Тимошик, М. Д. Феллер та інші. Попри значну теоретичну базу дослідження літературного редагування, на сьогодні недостатньо дослідженим залишається питання редагування текстів електронних ресурсів та іміджевих видань, що зумовлює **актуальність** кваліфікаційної роботи бакалавра.

Метою кваліфікаційної роботи є здійснення літературної правки публіцистичних текстів у процесі додрукарської підготовки.

Завданнями кваліфікаційної роботи є:

1. Описати історію виникнення і розвитку редагування.

2. Обґрунтувати підходи до класифікації помилок у текстах та окреслити особливості методів виправлення.

3. Розкрити функціональні обов'язки літературного редактора

4. Здійснити літературне редагування текстів.

Об'єкт дослідження – тексти з рубрики «Історії успіху випускників ЗНУ», опубліковані на сайті Запорізького національного університету в період із 13.02.2020 до 29.01.2025; тексти іміджевого видання «Consūmor aliis inserviendo: незламні освітяни Запорізького краю» (2024 рік).

Предмет дослідження – публіцистичний текст як засіб літературного редагування.

У ході роботи було застосовано такі **методи дослідження**: аналіз навчально-методичної літератури в першому розділі; аналіз журналістських текстів загалом; дослідження помилок в масмедійних текстах; здійснення літературного редагування масмедійних текстів; синтез; узагальнення; поєднання здобутих знань; формулювання висновків.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше здійснено спробу систематизації та порівняльного аналізу літературних матеріалів, представлених у масмедійних текстах, на предмет їх основних художньо-виражальних можливостей.

Практичне значення одержаних результатів. Напрацьовані дослідження можуть бути використані при проведенні занять із таких освітніх компонентів: «Медіавиробництво» «Практикум із медіамоделювання», «Літературне редагування», «Художнє та технічне редагування», «Режисура та архітектоніка видання», «Вступ до фаху»; при написанні курсових і бакалаврських робіт, а також при роботі журналістів, видавців, редакторів і рекламістів.

Апробація результатів дослідження: окремі положення були висвітлені в доповіді під час університетської науково-практичної конференції студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених «Молода наука-2024» (17-22 квітня

2024 року, м. Запоріжжя).

Публікація:

Макущенко К. Т. Особливості літературного редагування масмедійних текстів (на прикладі жанру інтерв'ю). *Молода наука-2024* : зб. наук. праць. У 5 т. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. Т.1. С. 253–255.

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи – 46 сторінок, список використаних джерел включає 35 найменувань.

РОЗДІЛ 1
ЛІТЕРАТУРНЕ РЕДАГУВАННЯ
ЯК ОДИН ІЗ ОСНОВНИХ ВИДІВ РЕДАГУВАННЯ

1.1 Генеза редагування як передумова появи професії літературного редактора

Сучасне літературне редагування відноситься до сфери суспільно-культурної професійної діяльності, спрямованої на аналіз і вдосконалення мовних творів у зв'язку з їх підготовкою до друку. Термін "літературний" походить з європейської культури XVII-XVIII століть, де він асоціювався з красномовством і вмінням володіти літературною мовою. Сам термін "літературна мова" виник у Франції лише у XVIII столітті. [3, с. 2].

Актуальною проблема редагування стала з самої появи писемності. Авторам було необхідно налагодити взаєморозуміння з аудиторією. Ця потреба вимагала нормалізації текстів. У II ст. до н. е. в латинській мові виник термін «редагування» та означав «упорядкування» або «впорядкований». Першими професійними редакторами прийнято вважати хранителів бібліотек. Їх обов’язками було виправлення і коментування зібраних текстів. Наприклад, хранителі-редактори в Александрійській бібліотеці, заснованій на початку III ст. до н. е. [32, с. 16–17].

У VI ст. до н. е. в Римі за певну плату можна було звернутися до спеціальних людей для перевірки книг на відповідність до оригіналу. «Коректура» або «виправлення» – саме так називали приведення копій тексту до їх оригіналу. У Римі також існували певні норми редагування для композиції повідомлень. У бібліотеках з’явилися посади «префектів», вони встановлювали перелік книг, які можна читати та визначали які книги є соціально небезпечними й вилучали їх з використання [3, с. 15].

У Середньовіччі з'явилися скрипторії — спеціальні майстерні, де переписували книги. У цих центрах книжкової справи виникли важливі посади:

- Рубрикатор — майстер, який ділив текст на частини та виділяв їх червоними лініями, щоб полегшити читання суцільного тексту.
- Ілюстратор — художник, що прикрашав поля книг вишуканими орнаментами.

Проте переписуванням книг займалися не лише в скрипторіях. Цю роботу виконували й каліграфи-одинаки, яких часто називали "гріч". Крім того, переписуванням книг активно займалися і в університетських майстернях, що свідчить про зростаючу потребу в писемних джерелах та поширенні знань [32, с. 12].

З виготовленням рукописних книг у середньовічних майстернях України, виникли «справники», які зіставляли варіанти копій книги, яку потрібно було переписати, та обирали оптимальний, який ставав основним. Тож вони були одночасно і коректорами, і редакторами, і текстологами. Професія справника з початком друкарства наблизилася до редакторської. Виправлення в рукописи вносили – підчищаючи, видряпуючи, закреслюючи помилкові та дописуючи правильні елементи [3, с. 21].

В епоху Відродження, як і в добу рукописної книги, тексти виправляли не професійні коректори, а звичайні освічені люди з глибокою мовною підготовкою. Тексти давніх авторів, цікавість до яких зросла в добу Відродження, потребували наукової перевірки, яка була своєрідним прообразом наукового редагування, зокрема текстологічної підготовки давніх творів. Після винайдення у XV ст. книгодрукування, потреба у видавничих працівниках різко зросла. Спершу їх роль відігравали самі друкарі. Проте з часом у зв'язку зі збільшенням випуску книг коректори виділилися в окрему професію. Вважають, що відродив це забуте з часів античності ремесло італійський видавець XVI ст. А. Мануцій. Поступово професія коректора (редактора)

набуває все більшого значення. Так, в університетах Франції для нагляду за підготовкою видань призначали спеціальних інспекторів (фактично – видавничих працівників). Згідно зі спеціальними вимогами вони повинні були відпрацювати у друкарнях не менше чотирьох років учнями, а після цього – ще три роки самостійно; мусили володіти грецькою та латинською мовами, а також знати норми моралі та правовірності. Добираючи коректорів, почали навіть враховувати психологічні особливості людей різних статей. В епоху Відродження набуває розвитку не тільки практика видавничої справи. Паралельно вона починає розвивати теорію повідомлень. У Франції, Італії та Німеччині створюють багато підручників із риторики, де є вказівки, наприклад, щодо написання панегіриків чи полемічних послань [9, с. 22].

На початку XVI ст. друкарство досягло великого розвитку та піднесення. В Західній Європі виникла потреба у великій кількості працівників видавничої галузі, зокрема редакторів та коректорів. Одним із перших друкарів на наших теренах, був Іван Федоров. Він замінював малозрозумілі слова на більш відомі широкому колу читачів. За втручання до канонічних текстів він був змушений покинути Москву. [32, с. 12-20]

В XVII ст. коректорів називали по-різному, наприклад, в Києво-Печерській лаврі – «столпоправителями», а у Львівській братській школі – «дозорцями». Вони звіряли гранки або верстку складеного тексту з оригіналом – «екземпляром», «списком», які готували справники. Саме в цей час відбулося остаточне розрізнення коректорської й редакторської справи [9, с. 16].

На початку 1920–1930-х рр. професія редактора і коректора розповсюдилась у зв’язку із збільшенням кількості ЗМІ. Виникла потреба у формуванні теорії редагування. Перші монографії з теорії редагування з’явилися на початку 1950-х рр. у Європі та Америці. Далі готували перші навчальні посібники й підручники [3, с. 18–19].

У XIX ст. видавнича справа в Україні переживала тиск царської цензури. Тоді про саме корегування тексту говорили не «читати коректуру», а «тримати коректуру». Опрацьовувані аркуші здебільшого називали «коректою» [9, с. 25].

На початку 1920–1930-х рр. у зв'язку зі збільшенням кількості ЗМІ поширюється професія редактора і коректора. Також виникла потреба в систематизації норм і правил редагування, тобто у формуванні теорії редагування. Перші монографії з теорії редагування з'явилися на початку 1950-х рр. у Європі та Америці. Далі готували перші навчальні посібники й підручники [10, с. 18–19].

Після ліквідації незалежності України розвиток редагування відбувався в УРСР, центром став Український поліграфічний інститут, де сформувалася «львівська школа редагування«. До її перших монографій належать праці Р. Іванченка та Д. Григораша. У 1972 р. вийшов «Довідник коректора«. На початку 80-х років почала розвиватися «київська школа редагування« (засновник – Р. Іванченко), яка приділяла увагу художній літературі та публіцистиці. Питання автоматизації редакційних процесів окремо досліджували З. Партико, В. Перебийніс та інші.

Хоча етап комп'ютерного редагування почався в 90-х роках XX ст., його попередники з'явилися значно раніше. Ще в кінці 50-х – на початку 60-х років російські вчені вперше висловили думку про те, що редагування можна автоматизувати. Суть такої автоматизації вбачалася в тому, що «не зовсім правильна ... мова буде перекладена на зовсім правильну». Пізніше (в 60-х – 80-х роках) у рамках досліджень у галузі комп'ютерної лінгвістики було розроблено програми, що давали змогу автоматизувати деякі процеси редагування.

Із кінця 80-х років у ЗМІ за допомогою комп'ютерів почали здійснювати автоматичний контроль орфографічної правильності тексту, контроль складності, контроль стилістичних характеристик лексики, частковий контроль

синтаксису й пунктуації, автоматичне виправлення (в режимі діалогу) орфографічних помилок.

Питанню літературного редагування масмедійних текстів присвячували свої праці сучасні українські вчені. Зокрема, предметом наукової уваги А. О. Капелюшного була девіатологія мас-медіа, практична стилістика української мови, редагування в ЗМІ; Л. В. Завгородньої – комунікативні аспекти теорії текстів, питання редагування та коректури текстів; С. В. Гузенко, Р. Г. Іванченко та В. В. Різун значу увагу приділили літературному редагуванню загалом і журналістських текстів зокрема.

Сучасне літературне редагування відноситься до сфери суспільно-культурної професійної діяльності, спрямованої на аналіз і вдосконалення мовних творів у зв'язку з їх підготовкою до публікації [11 с. 7].

Можливість виконання на комп'ютері деяких процесів редагування й усвідомлення можливості часткової заміни людини-редактора комп’ютером змусила дослідників переосмислити саму суть процесу редагування. Зокрема, виявилося вкрай важливим детально, крок за кроком, описати хоча б основні процедури, що їх виконує під час опрацювання тексту редактор, і скласти їх алгоритм (далі такий алгоритм може бути закодований будь-якою мовою програмування, трансльований і виконаний на комп’ютері). Такий алгоритмічний опис роботи редактора – це кібернетична модель його виробничої діяльності. Відтак, виникла об'єктивна потреба описувати редагування методами точних наук, а отже, воно стало об'єктом математичного моделювання. Сучасна класична едитологія ще мало готова до моделювання редагування методами точних наук. Адже цей період лише розпочався. Розв'язання задач моделювання лежатиме на перетині багатьох як гуманітарних, так і точних наук. Одну з вирішальних ролей у моделюванні редагування повинна відіграти така складова частина сучасного мовознавства, як комп’ютерна лінгвістика [10, с. 20].

Отже, ми простежили поступовий розвиток редагування з його витоків і виділили такі етапи редагування: виникнення (стародавній світ, Античність), становлення (Середньовіччя), вдосконалення і професіоналізація (Відродження, Новий час), формування теорії редагування та робота на її засадах (Новітній час). Будь-які нововведення та усвідомлення проблемних моментів з їхніми вирішеннями безпосередньо впливали на хід та розвиток редагування, що суттєво впливає на освіченість та грамотність людей.

1.2 Типи помилок у масмедійних текстах

Помилки класифікують за різними принципами. Загальна класифікація базується на відхиленнях від редакторських норм і поділяється на такі типи:

Інформаційні помилки: серед інформаційних можна виділити помилки в контексті, реципієнтській, суспільній інформації. Бувають також помилки, не пов’язані з кількістю інформації в інформаційній одиниці повідомлення. Наприклад, повідомлення вже відомої реципієнтові інформації або надання занадто багатої кількості інформації. [5]

Логічні помилки: помилки в міркуваннях, коли висновок робиться неправильно. Це може статися як при індуктивних (від часткового до загального), так і при дедуктивних (від загального до часткового) міркуваннях. [25, с. 341]

Модальні й фактичні помилки: модальність – це відношення змісту тексту до дійсності. Більшість авторів знають як їх твори співвідносяться з реальністю, але є випадки, коли реципієнти можуть неправильно визначити їх модальність. Окремим підвидом модальних помилок є *фактичні*. Модальність таких повідомлень є реальність, але такі висловлювання – хибні. Для більшості видів повідомлень фактичні помилки є найнебезпечнішими, особливо коли повідомлення стосуються життя людей. Однак існують, як відомо, й такі повідомлення, які описують псевдореальність (ймовірну реальність), але стосовно яких уважають, ніби вони відтворюють реальність (це художня та частково публіцистична література) [26, с. 9].

Темпоральні помилки пов'язані з неточностями або суперечностями в часі. Це можуть бути розбіжності в датах, послідовності подій або неправильне використання часових маркерів, що збиває читача з пантелику щодо хронології. *Локальні помилки* стосуються невідповідностей у просторі. Вони виникають, коли місце, описане в тексті, не збігається з реальним місцем, на яке

посилається повідомлення. Щоб уникнути таких помилок, слід уважно аналізувати, коли доречно використовувати слова-вказівники, такі як "тут", "там" тощо [29].

Семіотичні помилки виникають, коли є відхилення від норми у знаковому коді, тобто у словах. Це може бути неправильне вживання термінів, невдалий вибір слів або порушення смислових зв'язків, що призводить до спотворення значення повідомлення [5].

Значеннєві помилки: виникають внаслідок використання автором слів з іншим значенням, невдалого використання слів в переносному значенні, або неправильний підбір синонімів, через що у реципієнта може виникнути хибне сприйняття даного повідомлення або він не зрозуміє його зовсім [25, с. 170].

Тезаурусні помилки: використання слів (термінів), які відсутні в тезаурусі читача або зовсім не пов’язані з іншими словами, викликають тезаурусні помилки. Наприклад: використання складних наукових термінів у дитячій книжці. Очевидно, що такі слова будуть відсутні в тезаурусі дітей, через що читачі просто не зрозуміють написане. Щоб уникнути даного типу помилок, треба чітко визначити цільову аудиторію, на яку спрямоване повідомлення і підлаштовувати текст саме під неї [8].

Нормативні помилки: виникають тоді, коли в повідомленні є відхилення від конкретних норм, встановлених суспільством (конкретно державою) [27].

Лексичні помилки: включають у себе комплекс помилок, пов’язаних з вживанням слів або словосполучень у неправильних, нехарактерних їм значеннях. До лексичних помилок належать:

– тавтологія – вживання одного й того ж самого слова (або спільнокореневих) в одному чи двох сусідніх реченнях;

– плеоназм – повторення одного лексичного значення в декількох словах;

– багатослів’я – велика кількість слів, що не несуть у собі нової інформації, порушують структуру та чіткість повідомлення;

– дублювання – використання займенника при наявності іменника;

– мовна недостатність – відсутність в реченні деяких слів, які є важливими для розуміння змісту повідомлення;

– використання слів, які не властиві історичній епосі, яку описують в тексті;

– неправильне вживання фразеологізмів [5].

Граматичні помилки: виникають внаслідок порушення будь-якої граматичної норми: словотвірної, синтаксичної, морфологічної. *Словотвірні помилки* – викликані неправильним вживанням частин слова (префіксів, суфіксів), неправильним поєднання основи та словотворчого засобу [5].

Морфологічні помилки – використання неправильної форми слова (роду, числа, відмінку тощо) [25, с. 98].

Синтаксичні помилки – неправильне узгодження слів, невдале використання стійких словосполучень та неправильний порядок слів у реченні, а також неправильна будова речень зі зворотами [5].

Фонологічні помилки – Порушення правильної вимови звуків, заміна однієї фонеми іншою змінює значення слова. Також до цього відноситься правило милозвучності – звуки в словах та реченнях організовуються так, щоб їх було легко вимовляти і щоб вони були розбірливі для того, хто слухає. Це одна з найважливіших умов милозвучності мови.

Пунктуаційні помилки – недотримання правил уживання пунктуаційних знаків [5].

Ще з середини 40-х років існує півстолітня традиція стосовно класифікації методів виправлення. Згідно цій традиції існують такі методи виправлення: вичитування, скорочення, опрацювання і перероблення. Ця класифікація без змін і увійшла до сучасних підручників з редагування [10].

З позиції варіантності види виправлення поділяються на:

1) однозначні (можливий лише один варіант виправлення);

2) неоднозначні (існує декілька варіантів виправлення помилки. Наприклад, часте використання одного й того ж слова можна виправити шляхом видалення або шляхом заміни);

3) багатозначні (кількість методів виправлення неможливо оцінити).

Однозначні методи виправлення вважаються нетворчими, багатозначні методи – творчими, а неоднозначні, відповідно, напівтворчими.

Основна класифікація методів виправлення текстів виглядає так:

1. Формалізовані (нетворчі) методи виправлення:

– переставлення (для усунення помилки компонент повідомлення можна перемістити на іншу позицію);

– видалення (видалення компонентів, що містять помилку);

– заміна (замість видаленого компонента, що містив помилку, вставляється інший, що не містить помилки);

– вставлення або додавання (для усунення помилки додається новий компонент);

– спеціальні виправлення, які не стосуються текстових компонентів.

2. Неформалізовані (творчі) методи виправлення:

– скорочення (зменшення обсягу повідомлення шляхом вилучення деяких компонентів);

– опрацювання (застосування різних методів виправлення для усунення помилок, але ступінь редагованості не переважає 25-30%);

– перероблення (застосування різних методів виправлення для усунення помилок, але ступінь редагованості не переважає 30-50%).

Отже, існує багато видів помилок, які можуть бути допущені в масмедійних текстах. Їх правильне визначення дає змогу обрати найбільш слушний, в тому чи іншому випадку, метод виправлення. Але слід звернути увагу на переваги і недоліки різних методів літературної правки і чітко розуміти як з ними працювати, щоб не зробити ще більше помилок, ніж було.

Табл. 1.1 Переваги і недоліки методів виправлення

Переваги і недоліки методів виправлення		
Метод	Переваги	Недоліки
Переставлення	не вимагає адаптації під авторський стиль; зберігається обсяг авторського оригіналу; в авторському тексті немає змін; найменш трудомістке	можливе спотворення послідовності подій чи логічних зв'язків
Видалення	не потребує адаптації під авторський стиль; обсяг авторського оригіналу зменшується; нетрудомістке	в авторському тексті виникають зміни; можливе ненавмисне видалення цінної інформації
Заміна	є текст-прототип, який полегшує підроблення під авторський стиль; обсяг переважно не змінюється	в авторському тексті виникають зміни; можливе ненавмисне видалення цінної інформації; вимагає адаптації під авторський стиль; не надто трудомістке
Вставлення	Повідомлення може стати зрозумілішим	відсутність тексту-прототипу; в авторському тексті виникають зміни; вимагає адаптації під авторський стиль; обсяг повідомлення збільшується; трудомістке
Скорочення	не вимагає адаптації під авторський стиль; обсяг авторського оригіналу зменшується; нетрудомістке	в авторському тексті виникають зміни; частина інформації втрачається
Опрацювання	є текст-прототип, який полегшує підроблення під авторський стиль; є можливість вдосконалення повідомлення	вимагає адаптації під авторський стиль; в авторському тексті виникають значні зміни; можливе ненавмисне спотворення інформації; трудомістке
Перероблення	є можливість піднести науковий та мистецький рівень повідомлення	максимальні зміни авторського тексту, включаючи заміну до 1/2 авторського тексту; вимагає адаптації під авторський стиль; найтрудомісткіше (може бути рівним написанню тексту автором)

РОЗДІЛ 2
ОСОБЛИВОСТІ РЕДАКТОРСЬКОЇ ПРАВКИ У ПРОЦЕСІ ДОДРУКАРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ ВИДАННЯ

Літературний редактор – це фахівець, що працює в редакції і відповідає за підготовку літературного твору до публікації. Його основне завдання – проаналізувати текст, оцінити його якість, внести необхідні зміни до структури та забезпечити літературну правку на рівні змісту, стилю та граматики. Тобто, він робить текст готовим до друку, доводячи його до досконалості.

Серед основних функціональних обов'язків редактора виділимо такі:

Глибокий аналіз та оцінку поданого матеріалу. Редактор виявляє та виправляє всі типи помилок, що можуть вплинути на сприйняття твору:

1. Композиційні (логічні прогалини, порушення структури, слабка зв'язність частин твору).
2. Стилістичні (невідповідність стилю, тавтологія, канцеляризми, незграбні конструкції, лексичні помилки).
3. Смислові (виявлення двозначності, неточностей у формулюваннях, що можуть спотворити авторський задум).
4. Фактичні (перевірка достовірності імен, дат, подій, якщо це необхідно і входить в компетенцію редактора).
5. Граматичні (пунктуація, орфографія, синтаксис).

Після внесення всіх правок літературний редактор зобов'язаний узгодити відредагований матеріал: з автором – це ключовий етап, оскільки автор має право знати про внесені зміни та погодитися з ними, особливо якщо це стосується значних скорочень, доповнень чи змісту. З редактором відділу (якщо такий є). Для забезпечення відповідності редакційній політиці та загальним вимогам. З головним редактором видання. Остаточне затвердження матеріалу перед подальшою роботою.

Після остаточного узгодження та затвердження, відредагований матеріал передається у виробничий відділ (або відділ верстки). Редактор гарантує, що текст є остаточною, чистовою версією, готовою до технічної підготовки для друку або публікації. Це забезпечує плавний перехід від текстової підготовки до візуального оформлення та тиражування.

Ми здійснили літературну правку текстів інтерв'ю відповідно до найзагальнішої моделі процесу літературного редагування. Також було здійснено літературну правку текстів іміджевого видання «Consūmor aliis inserviendo: незламні освітяни Запорізького краю».

Визначення теми в цьому випадку не потребувалось, оскільки для аналізу взято тексти історій успіху випускників Запорізького національного університету, а також коротка історія й основні види діяльності Запорізького національного університету та закладів загальної середньої освіти у період російсько-української війни. Зважаючи на те, що інтерв'ю може поєднувати в собі будь-які стилі мовлення, від розмовного до наукового, звертали увагу на тезаурус кожного тексту.

Було виділено три найрозповсюдженіших види помилок, які траплялися в проаналізованих текстах:

1. Граматичні (Додатки А.1-А.4). Наприклад: «*Зараз, як ніколи, особливо гостро стоїть проблема дезінформації в мас-медіа.*» За правописом 2019 року приставка мас- зі словами пишеться разом, без дефіса, отже: «*Зараз, як ніколи, особливо гостро стоїть проблема дезінформації в масмедіа.*»

«*А тепер все інакше, інший час, пріорітети, цінності.*» За правилом дев'ятки у запозичених словах після д, т, з, с, ц, ж (дж), ч, ш, р перед наступним приголосним, пишемо літеру и, отже: «А тепер все інакше, інший час, пріоритети, цінності.»

«*Ще з 2014 р. я напрацьовував самостійно практичні навички у факчекінгу на рівні «дискусій» в інтернеті щодо політичної та військової*

обстановки в Україні.» Неправильне написання слова іншомовного походження, отже «*Ще з 2014 р. я напрацьовував самостійно практичні навички у фактчекінгу на рівні «дискусій» в інтернеті щодо політичної та військової обстановки в Україні.*»

«*Спеціаліст вищої категорії, учитель методист.»* Не дотримано правило правопису складних іменників, які пишуться через дефіс. Назв професій, посад, спеціальностей, утворених поєднанням двох іменників без сполучних голосних. «Вчитель» і «методист»» – це дві самостійні іменникові основи, які утворюють єдину назву посади/звання. Також порушено правило милозвучності, оскільки попереднє слово закінчується на голосну букву, краще використовувати «вчитель». Отже, правильно пишемо «вчитель-методист».

2. Пунктуаційні (Додатки Б.1-Б.5). Наприклад: «*Через окупацію території мамі довелося переїхати до Запоріжжя*». Відсутня кома між частинами складнопідрядного речення, отже: «*Через окупацію території, мамі довелося переїхати до Запоріжжя*».

«*Другий раз уже було відчуття, що треба щось міняти аби рухатись в кар'єрі.*» Відсутня кома між частинами складнопідрядного речення, отже: «*Другий раз уже було відчуття, що треба щось міняти, аби рухатись в кар'єрі»*

«Фото до матеріалів теж робила самостійно своїм фотоапаратом.» Не виокремлені уточнювальні члени речення, отже: «*Фото до матеріалів теж робила самостійно, своїм фотоапаратом.*»

«*Дарма вони так думають – ми їх спіймаємо «за хвіст» у їх кабінеті))*» Фразеологізми в реченні не виділяються комами. Недоречне використання розділових знаків. Отже: «*Дарма вони так думають – ми їх спіймаємо за хвіст у їх кабінет*».

«*Факультет іноземної філології, спеціальність англійська мова та література*». Назва спеціальності береться в лапки і пишеться з великої літери,

оскільки це умовна назва (найменування). Отже, «*Факультет іноземної філології, спеціальність «Англійська мова та література.*» Під те ж правило підпадає «*Математичний факультет, спеціальність математика*» – «*Математичний факультет, спеціальність «Математика.*»»

3. Лексичні (Додатки В.1-В.3). Наприклад: «*...крупним планом*». Використана калька з російської, отже: «*... широким планом*».

«*...шукати різноманітні івенти-заходи*». З англійської івент (event) саме і перекладається, як «захід», тому термін івент-захід є недоречним. Отже: «*...шукати різноманітні івенти*» або «*...шукати різноманітні заходи*».

«*Які поради дасте щодо вироблення стресостійкості з особистої практики?*». Вироблення – це діяльність, пов'язана з випуском продукції, яка включає всі стадії технологічного процесу, а також реалізацію продукції власного виробництва. Тому дане слово вживлено неправильно, отже: «*Які поради дасте щодо виховання в собі стресостійкості з особистої практики?*».

Було виявлено одну семіотичну помилку: «*Думаю, я єдина, хто має два дипломи журналіста із ЗНУ!.. Я була переможницею третьої з чотирьох телевізійних ігор «Мудрагелі», яку ЗДУ проводив спільно з Державною запорізькою телерадіокомпанією.*» в першому реченні вказано, що людина, в якої беруть інтерв'ю, навчалася в ЗНУ (Запорізькому національному університеті), а у наступному йде мова про ЗДУ (Запорізький державний університет), що є старою назвою навчального закладу. Реципієнт може сприйняти одне з позначень за хибне, або за помилку в написанні абревіатури, тому слід використовувати «ЗНУ» в обох реченнях.

Часто траплялися і помилки, які стосуються фонетичних засобів милозвучності (правила милозвучності), наприклад, (Додатки Г.1-Г.3): «*Куди я могла би далі рухатися?*» «Би» використовуємо після слів, що закінчуються на приголосний, у даному випадку краще застосувати: «*Куди я могла б далі рухатися?*». «*...місцеві і немісцеві*». «І» використовуємо між приголосними або

якщо наступне слово починається на й, є, ю, я, ї, отже: «*...місцеві й немісцеві*». «*Тепер, коли я розпочала роботу у школі, моя мета не лише передавати знання, але й стати для моїх учнів другом та підтримкою, особливо в такі важкі часи.*» Тавтологія звуків «у», в такому випадку вживаємо «в»: «*Тепер, коли я розпочала роботу в школі, моя мета не лише передавати знання, але й стати для моїх учнів другом та підтримкою, особливо в такі важкі часи.*»

Також було виявлено чимало помилок, які потребували коректорської роботи (Додатки Ґ.1-Ґ.3), наприклад: «*спілуватися» – «спілкуватися»; «Перебуаючи...» – «Перебуваючи...»; «має бути НЕ СХОЖИМ...» – «має бути не схожим...»* і т.п.

У редагованих текстах модальні, фактичні, темпоральні та локальні помилки траплялися найрідше або не зустрічалися взагалі. Такі види помилок трапляються частіше в таких журналістських жанрах, як розслідування, репортаж і звіт.

Значна кількість граматичних, лексичних і пунктуаційних помилок зумовлена тим, що текстам інтерв'ю притаманний розмовний стиль мовлення із безліччю емоційно забарвлених слів, просторічної лексики, діалектизмів, професіоналізмів та слів іншомовного походження.

ВИСНОВКИ

Розглянувши праці визначних науковців, було описано історію виникнення та розвитку редагування, що дало змогу зрозуміти еволюцію цієї важливої діяльності та її сучасне значення.

На основі досліджень вітчизняних науковців, ми виділили різні типи помилок, допущених у масмедійних текстах та визначили способи їх правки. Обґрунтовані підходи до класифікації помилок у текстах дозволили систематизувати помилки, які зустрічаються в масмедійних текстах, що є важливим кроком для ефективного виправлення. Розуміння методів виправлення є ключовим для практичного застосування знань про класифікацію помилок та досягнення високої якості текстів. Також були виявленні переваги і недоліки, а також особливості методів виправлень.

Ми навчилися виявляти помилки в масмедійних текстах та усувати їх. Визначили які помилки зустрічаються найчастіше (граматичні, лексичні та пунктуаційні) та найрідше (модальні, фактичні, темпоральні та локальні).

У процесі редагування текстів інтерв’ю пересвідчилися, що літературне редагування відіграє значну роль у формуванні якісного контент ресурсу, на якому оприлюднені тексти, адже неграмотні публікації можуть свідчити про літературну некомпетентність автора чи редактора. Ми демонстрували практичне застосування всіх теоретичних напрацювань, підтверджуючи їхню ефективність.

В умовах комп'ютеризації літературна правка хоч і змінила свій вигляд, але не втратила актуальність. Зараз можна з легкістю виправити деякі помилки за допомогою технологій, але робота літературного редактора все ще залишається актуальною, бо поки що все ж не всі помилки піддаються виправленню комп’ютером. Такі методи правки, як скорочення, опрацювання та перероблення вимагають адаптації тексту під стиль автора, тому мають бути

виконані, бажано, людиною.

Отже, літературне редагування є одним із найголовніших видів редагування, який включає в себе багаторівневий складний процес. Воно потребує знань не тільки з однієї галузі, тому вивчення цього питання є безмежним і включає в себе безліч перспектив для подальшого дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бацевич Ф. Основи комунікативної девіатології : навч. посібник. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2000. 236 с.

2. Бідзіля Ю. Еволюція інформаційно-комунікаційного поля соціуму як чинник формування етносу. *Науковий вісник Ужгородського університету : серія: Філологія.* Ужгород : Говерла, 2018. Вип. 2(40). С. 77–84.

3. Бондаренко Т. Г. Літературне редагування : методичні матеріали для студентів зі спеціальності «Журналістика». Харків, 2003. 32 с.

4. Бондаренко Т. Г. Анормативи-синтаксеми в структурі простого ускладненого речення (на матеріалі медіатекстів). *Актуальні проблеми металінгвістики* : зб. наук. статей за матеріалами IV Міжнародної наук. конф. Черкаси : Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, 2005. С. 237–239.

5. Бондаренко Т. Г. До проблеми граматичних помилок у писемній формі комунікації. *Граматичні категорії української мови* : тези Всеукраїнської наук. конф. Вінниця : ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського, 2000. С. 18–20.

6. Бондаренко Т. Г. До проблеми феномена помилки. *Вісник Черкаського університету. Педагогічні науки*. Черкаси : ЧДУ, 2001. С. 10–13.

7. Бондаренко Т. Г. Критерії виявлення мовних помилок під час редагування журналістських матеріалів. *Наукові записки Інституту журналістики*. Київ : Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2002. С. 112–117.

8. Бондаренко Т. Г. Типологія мовних помилок та їх усунення під час редагування журналістських матеріалів : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08. Київ : Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2003. 18 с.

9. Григораш Д. С. Теорія і практика редагування газети. Львів : Вид-во ЛДУ, 1966. 168 с.

10. Гузенко С. В. Практична стилістика і літературне редагування. Миколаїв : НУК, 2024. 61 с.

11. Добровольська О., Хойнацька М. Підготовка оригіналів до видання. *На допомогу авторові, рецензентові, редакторові, коректорові*. Київ : Вища шк., 1991. 275 с.

12. Документаційне забезпечення видавництва. *Енциклопедія видавничої справи* : навч. посіб. / В. П. Ткаченко та ін. Харків : ХНУРЕ, 2008. С. 24–29.

13. ДСТУ 7157:2010. Інформація та документація. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості. [Чинний від 2010-03-11]. Вид. офіц. Київ, 2010. 17 с.

14. Завгородня Л. В. Основи літературного редагування та коректури : навч. посіб. Черкаси : Брама, 2010. 164 с.

15. Зелінська Н. В. Теоретичні засади роботи редактора над літературною формою тексту (Літературне опрацювання тексту). Київ : УМК ВО, 1989. С.41–68.

16. Зразки бібліографічного опису джерел у наукових працях ; уклад. Ю. В. Тимошенко. Черкаси : ЧДУ, 2003. 60 с.

17. Іванченко Р. Г. Літературне редагування : навч. посіб. Київ : Вища шк., 1983. 368 с.

18. Історія розвитку редагування: виникнення, періодизація та становлення. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/journalism/24646/ (дата звернення: 15.01.2025).

19. Капелюшний А. О. Редагування в засобах масової інформації : навч. посіб. Львів : ПАІС, 2005. С. 181–191.

20. Капелюшний А. О. Редагування в засобах масової комунікації : навч. посіб. 2-ге вид., випр. і доп. Львів : ПАІС, 2009. 432 с.

21. Капелюшний А. О. Стилістика і редагування. Львів : ПАІС, 2002. 203 с.

22. Капелюшний А. О. Стилістика редагування журналістських текстів : практ. заняття. Львів : ПАІС, 2003. 544 с.

23. Капелюшний А. Типологія журналістських помилок. Львів : ЛНУ, 2000. 68 с.

24. Крайнікова Т. С. Коректура. Київ : Наша культура и наука, 2005. 128 с.

25. Куляс П. П. Типологія помилок : підруч.-монограф. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 464 с.

26. Куляс П. П. Типологія помилок у корекційних таблицях : навчальний посібник. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. 168 с.

27. Новини пресслужби ЗНУ. URL: https://sites.znu.edu.ua/cms/index.php?action=news/view&site_id=27&lang=ukr&category_id=12528

28. Основи теорії редагування перекладів : конспект лекцій; уклад. О. В. Ребрій. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. 88 с.

29. Паливода Ю. В. Автор і редактор як організатори ефективного комунікаційного середовища редакційно-видавничого процесу (на матеріалі видання навчальної літератури для ВНЗ) : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.06. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2011. 21 с.

30. Партико З. В. Загальне редагування : нормативні основи. Львів : Афіша, 2001. 416 с.

31. Про стандартизацію : Закон України від 05.06.2014 р. № 1315-VII. Дата оновлення : 15.01.2015. URL: http://www.rrt.ua/govsupport/index/lawsone/lang/uk?id=93 (дата звернення: 25.03.2025).

32. Різун В. В. Літературне редагування : підручник. Київ : Либідь, 1996. 236 с.

33. Романюк М. М. Загальна і спеціальна бібліографія : навчальний посібник. Львів : Світ, 2003. 96 с.

34. Шитик Л. В. Синкретичні помилки: до постановки проблеми. *Вісник Черкаського університету. Філологічні науки*. Черкаси : ЧДУ, 2002. Вип. 29. С. 52–57.

35. Якібчук М. В. Редагування спецдокументації : конспект лекцій. Івано-Франківськ : Факел, 2005. 172 с.

ДОДАТОК А.1

ПРИКЛАДИ ГРАМАТИЧНИХ ПОМИЛОК

Анастасія Раткіна: «Чого війна навчила? Цінувати час. Ніхто не знає і не скаже скільки того часу залишилося…»

16.02.2023 10:00 Все Головні новини Відділ доуніверситетської підготовки, профорієнтації та працевлаштування Історії успіхів випускників ЗНУ Факультети Журналістики ZNU Zaporizhzhia National University ЗНУ Запорізький національний університет факультет журналістики відділ доуніверситетської підготовки профорієнтація працевлаштування пресслужба проєкт Історії успіхів випускників

Через війну, часто в голові лунають слова із пісні «Старі фотографії» (гурту «Скрябін»): ***«Здається що то було так давно…»***

І чимало різноманітних обставин можна покласти на той лейтмотив: спокій, планування, пари без вимушеної перерви, стабільна електромережа тощо. А тепер все інакше, інший час, пріорітети, цінності.

Ті ж самі рядки може сказати й викладач про студента, студентку, які ніби «вчора» обговорювали певні питання на парах, дискутували на тему проблематичності життя через пандемію, а тепер вони – випускники. Ба більше, війна додала ролей кожному: хтось волонтер, на комусь військова форма, ВПО чи житель окупованої території.

У рамках профорієнтаційного проєкту «Історії успіхів випускників ЗНУ» ми записали розмову з Анастасією Раткіною, яка ще студенткою факультету журналістики поєднувала навчання з іншим освітнім напрямком — медичним. Нині левову частку свого життя вона присвячує справі медичній і волонтерській.

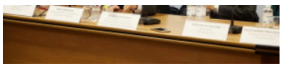
- Де та в яких умовах Ви зустріли 24 лютого 2022 року ?

- Зустріла цей день в Запоріжжі. Хоча, повинна була бути в Києві по другій роботі, але не вийшло помінятися змінами в лікарні.

24 лютого в мене була зміна в лікарні.

Лягла спати, як завжди перед роботою, дуже пізно. Але замість будильника мене розбудили звуки пролітаючих винищувачів та вибухи. (На той час мешкала на виїзді з міста, на Космосі). Прокинулась я тоді швидко й одразу все зрозуміла. Зайшла в один робочий чат, де є люди з усієї країни, переконалася в своїх думках. Потім були швидкі дзвінки батькам, колегам з лікарні та ще різні робочі дзвінки. Після цього вже почала будити хлопця та збиратися на роботу.

ДОДАТОК А.2
ПРИКЛАДИ ГРАМАТИЧНИХ ПОМИЛОК

- Чи пишаєтесь Ви собою?

- Я скажу так, що намагаюся не зупинятися на досягнутому, а весь час розвиватися. Хоча часом це буває важко. Буденність засмоктує, як трясовина, але людина росте тільки тоді, коли відкриває для себе щось нове. По-іншому не можна.

- Назвіть топ-5 предметів гордості/ успіхів за Ваше свідоме життя?

- Родина, близькі по духу люди, зокрема, й ті, яких «підкинула» доля, подорожі, робота.

- Яка, на Вашу думку, сучасна журналістика в Україні?

- Зараз багато журналістів стають блогерами й досить успішними, за котрими цікаво спостерігати. Це – спільнота людей, які вільно висловлюють свої думки й без цензури. У нинішніх умовах змінилася не тільки журналістика, а й суспільство загалом. Ми стали сильнішими, розширили горизонти мислення, хоча б за рахунок того, що так багато людей побували за кордоном через цю війну. Ми вийшли з позиції жертви, показали всьому світу, що ми сильні й можемо відповісти ударом на удар. Це круто!

- У наш час мас-медіа відіграє велику роль у висвітленні війни в Україні. Яку пораду Ви б дали майбутнім журналістам?

- Так, дійсно, тема війни зараз превалює чи не в кожному медіа. Досить часто натрапляю на історії людей, які постраждали від дій росії, а також бійців, які взяли до рук зброю й пішли захищати нашу країну від ворога. Я вже не кажу про тих, хто втратив найдорожче, що є в житті, і біль, із яким продовжує жити…

На мою думку, для журналіста важливо мати розвинений емоційний інтелект, відходити від простої констатації фактів, особливо в таких випадках. Виявляти емпатію до своїх героїв, уявляти себе на «чужому місці», аби розговорити людину, налаштувати зв'язок, не зачіпаючи за «живе».

Як і завжди, важливим залишається вивчення іноземних мов, особливо англійської. Із таким цінним багажем за плечима можна торувати шлях до читацьких сердець закордонних ЗМІ, які зараз виявляють цікавість до подій в Україні й українців.

- Зараз, як ніколи, особливо гостро стоїть проблема дезінформації в мас-медіа. Як відрізнити правду від фейку?

- Треба перевіряти інформацію в інших медіа, інших джерелах. Якщо це – офіційна статистика, її можна знайти на офіційних сайтах державних установ. Якщо є контакти пресслужби – це саме той випадок, коли ними варто скористатися.

Особливо обережним варто бути в соцмережах – не ігнорувати цей сегмент. Звісно, кожен хоче вірити, що лайк, чи поширення наблизять нас до перемоги, але вони не завжди йдуть на благо. Важко не мовчати, якщо ти знаходишся в емоційному вирі. З іншого боку, емоційні теми часто використовуються для хайпу, аби назбирати підписників. Особливо це стосується світлин із трагічно вбитими.

Тож, перш ніж поширити якусь інформацію, варто перевірити достовірність акаунта – людина це чи медіа, скільки підписників слідкують за дописами, чи є на сторінці опубліковані фото й відео, чи відповідає фах рівневі аналізу викладеного. Адже коли ми ширимо контент – представляємо того, хто його опублікував.

- І останнє питання – яку б настанову Ви дали майбутнім журналістам?

- Треба бути закоханим у свою професію. Плекати жагу до творчості, адже журналісти, по своїй суті, новатори, створюють щось нове щодня й це дуже класно.

ДОДАТОК А.3
ПРИКЛАДИ ГРАМАТИЧНИХ ПОМИЛОК

- **Вадиме, вітаю. Сьогодні ти працюєш журналістом у групі проєктів «Bihus.Info», яка позиціонує себе як «незалежна команда журналістів і юристів-антикорупційників, що завдають змін»?**

- Вітаю, так і є: «я маленький гвинтик у команді Bihus.Info»! Я, зазвичай, так кажу й ніби всіх влаштовує.

-**У тебе за плечима чимало журналістських розслідувань, серед яких і про «координати зрадника киву», яке було відзначене журі Національного конкурсу спеціальних репортажів і розслідувань 2022 року. Розкажи про цю роботу.**

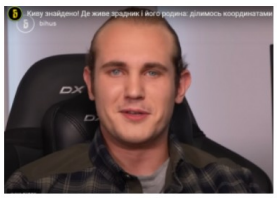

- Я, в принципі, ніколи не шукав якоїсь популярності чи визнання. Я шукав, скоріше, корисності. Щоб робота не просто збирала купу переглядів і з цього більше нічого «не вигоряло». Отак і вийшло з цим матеріалом про киву. Так, була проведена, відверто, колосальна робота… І що? 2,5 мільйона переглядів, а воно ще їздить і ллє бруд на Україну. Який із цього сенс... Хоча ми теж подавали всю цю інформацію з місцями його проживання, пересування спецслужбам. На превеликий жаль, вони нічого з цим зробити не змогли.

-Пам'ятаєш свій перший опублікований журналістський матеріал?

- Звичайно. Перший матеріал, який можна частково вважати розслідуванням, – це був аналіз закупівлі автомобільної техніки Широківською ОТГ. Це було наприкінці 2017 - поч. 2018 рр., я ще навчався. Цього, напевно, не було, аби не сприяння нашого викладацтва у ЗНУ. Мені запропонувала пані **Виговська** прийти на співбесіду в редакцію «Наші гроші. Запоріжжя». Якби мене тоді не «підштовхнули», я не знаю, де б зараз був і чим займався.

- **Готуючись до розмови з тобою, я переглядала відеоматеріали 2017-2018 років. Це – сюжети на Громадському ТБ, студентській телестудії «Юніверс-ТБ», сайтах «Пороги» та «Наші гроші. Запоріжжя». Тема корупції, махінацій із тендерами вже тоді тебе цікавила?**

- Мене навіть у момент «відвідування» співбесіди до «Наших грошей. Запоріжжя» по суті не цікавила розслідувальна журналістика. Ще з 2014 р. я напрацьовував самостійно практичні навички у факчекінгу на рівні «дискусій» в інтернеті щодо політичної та військової обстановки в Україні. Мене цікавила ідентифікація події за відео і фото, шукання «правди» для спростування якихось інформаційних вкидувань. Це здійснювалося переважно росіянами, проте, й наші там… Це мені дуже допомогло в подальшій антикорупційній діяльності. Після співбесіди, про яку я вже говорив, я зрозумів, що мої навички будуть корисними, – то чому б не спробувати.

-А ось матеріал «Запоріжжя поетичне: Олександр Медко» для Громадського ТБ Запоріжжя – це «для душі», чи ця тема тобі близька? Може, сам пишеш вірші?

- Ні, не пишу. Тут… знаєте, у підлітковому віці, напевно, всі проходять етап захоплення поезією. Але я зіштовхнувся з такою ситуацією, і мене відверто бісило, що моє коло спілкування на той момент, на жаль, цікавилося російською поезією. Всілякими там єсєніними, маяковськими… І тут я дізнався, завдяки моєму однокурснику **Денису Кузнецову**, що в Запоріжжі теж є поети. Їхня творчість, якщо не краща, то нічим не поступається тим самим російським класикам. Мене це якось зачепило, і я думав, що треба вести якусь

ДОДАТОК А.4
ПРИКЛАДИ ГРАМАТИЧНИХ ПОМИЛОК

Тищенко Світлана Євгенівна

Учитель німецької мови Запорізької гімназії №107 Запорізької міської ради Запорізької області.
Спеціаліст вищої категорії, учитель методист.
Рік закінчення ЗНУ: 1995р. за спеціальністю німецька мова та література.
Стаж роботи: 28 років. Із них 25 років працювала в Запорізькій гімназії № 46. Учні - переможці обласних етапів олімпіад з німецької мови, учасники всеукраїнського етапу, переможці в конкурсах написання робіт МАН. Активна учасниця шкільного обміну з м.Оберхаузен, Німеччина.

ДОДАТОК Б.1
ПРИКЛАДИ ПУНКТУАЦІЙНИХ ПОМИЛОК

- Війна змінила кожного по-різному, які позитивні зміни Ви відчули в собі?

- Війна дала можливість бути ближче до рідних. Сама я родом із Поліг Запорізької області. Через окупацію території мамі довелося переїхати до Запоріжжя. Життя вказало, що можливо, варто більше уваги приділяти найближчим. Раніше це не завжди вдавалося. Ще я стала більше цінувати те, що маю й приділяти час волонтерству, яке стало частиною наших реалій. Крім того, розширила коло знайомств, коли минулої зими виїхала на пів року до Івано-Франківська. Доля звела з багатьма прекрасними людьми, з якими зв'язку не втрачаю й донині.

ДОДАТОК Б.2
ПРИКЛАДИ ПУНКТУАЦІЙНИХ ПОМИЛОК

- Яка з компаній, де Ви працювали, була найпершою? Чому ви пішли далі? Не страшно було починати все спочатку?

- Найпершою серед компаній, де я працювала, була «Hoshva DGTL». Це було дві агенції: PR- і диджитал. У ті часи в таких агенціях люди «пахали» до ночі, поки не отримували нервові зриви. Тому в агенціях була дуже швидка ротація кадрів. У нас теж чимало змінювалося людей, було багато внутрішніх жартів про це, бо кого не візьми – колись працювали в агенції. Я вже вдруге отримувала запрошення на інтерв'ю в іншу компанію. Перший раз пішла чисто з цікавості й після співбесіди зрозуміла, що точно не моє. Другий раз уже було відчуття, що треба щось міняти аби рухатись в кар'єрі. В агенції я зустріла дуже-дуже багато крутих людей, які лишились і робочими

ДОДАТОК Б.3
ПРИКЛАДИ ПУНКТУАЦІЙНИХ ПОМИЛОК

- Валеріє, пам’ятаю, Ви дуже гарно вчилися. Опишіть, будь ласка, свою журналістську кар’єру від студентських років до сьогоднішнього дня.

- Коли вступала на факультет журналістики, то навіть не думала працювати кореспондентом, оскільки мріяла стати відеооператором і робити цікаві монтажі. Але на парах нам часто задавали писати якісь журналістські тексти, зокрема на «Агенційній журналістиці» в якості індивідуальної домашньої роботи потрібно було опублікувати п’ять матеріалів на незалежному студентському інтернет-порталі «Пороги». Тоді я вперше отримала від редактора журналістське завдання – відвідати захід і написати про нього. Здебільшого в мене були репортажі. Фото до матеріалів теж робила самостійно своїм фотоапаратом. Пам’ятаю, як уперше на сайті з’явилася моя публікація (текст і фото) під моїм прізвищем – це було дуже приємно й послугувало стимулом для подальшого розвитку в професії.

ДОДАТОК Б.4
ПРИКЛАДИ ПУНКТУАЦІЙНИХ ПОМИЛОК

- Чи бувало так, що Вам не надавали належний доступ до інформації, перешкоджали діяльності, погрожували тощо?

- Це три різних запитання)) Так. Усе було.

Не надавали доступ - це класика, якщо ти зачепився за скандальну тему - готуйся до політики «замовчування» від чиновників, передачі твоїх запитів від одного відомства до іншого, по колу… Затягування відповіді. А коли ще в тебе «горить» матеріал, треба здавати його «ще вчора», бо в новинах на ТБ це буденність. Чиновники вважають, що так вони можуть «спетляти», якщо будуть затягувати з відповіддю, що ж… Дарма вони так думають - ми їх спіймаємо «за хвіст» у їх кабінеті))

ДОДАТОК Б.5

ПРИКЛАДИ ПУНКТУАЦІЙНИХ ПОМИЛОК

9. Ремарчук (Казакова) Наталія Сергіївна.
1991 р. ЗНУ
Факультет іноземної філології, спеціальність англійська мова та література.
Вчитель-методист, вчитель вищої категорії
Обласний конкурс «Вчитель року» - 2009 (ІІ місце)

10.Снадчук (Кобець) Юлія Анатоліївна
1995 р. ЗНУ
Факультет іноземної філології, викладач англійської мови та літератури, викладач німецької мови.
Вчитель-методист, вчитель вищої категорії.

11. Бабич (Фуріна) Галина Іванівна
1995 р. ЗНУ
Математичний факультет, спеціальність математика,
Премії міського голови (2019).
Старший вчитель, вища категорія

ДОДАТОК В.1

ПРИКЛАДИ ЛЕКСИЧНИХ ПОМИЛОК

- Так, але у «Надзвичайних новинах» багато такого, за що їх можна назвати жовтими. Хоча б стиль подачі матеріалу ведучими, те, як по кілька разів крупним планом показують найжахливіші деталі…

- Розумієте, не ми, журналісти, робимо ці речі, а суспільство. Часто, коли ми приїжджали на місце трагедії, нам говорили: ось ви такі-сякі, у вас тільки негативне все. Я відповідала: не ми це робимо, а ви - ваші сусіди, родичі, а ми лише показуємо, лише передаємо.

«Надзвичайні новини» - не просто новинна програма, у нас був специфічний формат. Усі добре розуміли, що це не просто новинна програма, яку можна дивитися з дітьми, при цьому вона була рейтингова. Рейтинги в нас були круті! Новини в нас були особливі в тому плані, що деякі репортажі, розслідування, інтерв'ю тощо були абсолютно ексклюзивні. Наскільки етично подібне показувати? Можливо й неетично, однак я не знаю, як розповісти про місце жахливого злочину, не показавши докази трагедії.

Я про етику дуже багато можу розповісти. Під час роботи в «Надзвичайних новинах» довелося не раз порушувати правила етики, однак це, на мій погляд, було виправданим.

Наведу такий приклад. Є правило, що не можна знімати дітей без згоди батьків. Ось у мене була така ситуація. Поїхали ми до одного районного міста знімати якийсь сюжет. І коли вже закінчували працювати, до мене підходить місцевий чоловік і каже: «Ви з приводу інтернату?». Я вперше чую, але кажу: «Можливо. А що?». «Ну з приводу того, що дитина вистрибнула з вікна?» - продовжує незнайомець. Я розпитую, він буквально три слова сказав і пішов. А сталося таке. У місцевому інтернаті дівчина-підліток вистрибнула з третього поверху через те, що її зачинили в кімнаті й почали бити, знущатись, і вона цього не витримала. Били діти, а співробітниця тримала двері. Дівчинка зламала обидві ноги, пошкодила хребет і ще якісь травми отримала. З районної лікарні її в тяжкому стані перевели до нашої обласної. Знаючи, що таке відбулось, повинна я про це розказати суспільству?

Щоб узяти інтерв'ю в цієї дівчинки, щоб вона розповіла, що з нею трапилось, я маю запитати дозволу в її батьків. Її батьки позбавлені батьківських прав. А відповідальність за неї покладена на ту співробітницю інтернату, яка все це допустила, навіть тримала двері. Зрозуміло, що вона не дасть згоди. Однак мовчати я не можу.

ДОДАТОК В.2
ПРИКЛАДИ ЛЕКСИЧНИХ ПОМИЛОК

- **До професійної журналістики. Які перші кроки роботи в медіа є важливими? Наразі (якщо не брати до уваги війну в Україні) цих «кроків» більше чи менше для журналістів-початківців?**

- Журналістика – це саме та галузь, де не треба постійно сидіти в університеті і «протирати штани». Це не значить, що не треба здобувати освіту, але просто ходити на пари і більше нічого не робити – то, вибачте, який журналіст з вас буде? Журналістика – це більше покликання, це вміння бачити, підмічати, слідкувати, спілкуватися. Перші кроки – це ідіть до людей, не бійтеся, і починайте шукати різноманітні івенти-заходи. Знайомтеся з людьми, проситься на практики до різних медіа, спробуйте щось писати, щось начитувати, щось монтувати, знайдіть себе. Просто пробуйте все, поки не зрозумієте, що вам подобається, і не сидіть на місці. Найголовніше в журналістиці – це контакти і вміння контактувати!

- Новини про обстріли, руйнування інфраструктури, травмованих і вбитих серед мирного населення… як відновлюєтеся? Які поради дасте щодо вироблення стресостійкості з особистої практики?

- Абстрагуватися, хоча ви і не зможете не співчувати. Я теж не вмію *не* співчувати людям. Моя порада – все ж абстрагуватися. Якщо не вмітимете – не працюйте. Якщо не можете працювати з людьми – не працюйте, бо сенсу не буде жодного. Як я відновлююсь? Сама ще не знаю, як це робити. Певно, з великою вдячністю переглядаю потім свої матеріали, адже через оцю шалену довіру своїх інтерв'юйованих,

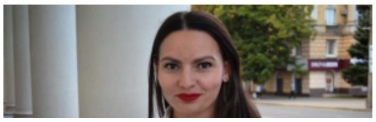
я не можу зробити щось погано, неякісно, підвести їх. Люди діляться зі мною. Напевно, коли працюю над матеріалом, який намагаюся якомога краще зробити, я відновлююся. Я віддаю йому свою душу і відпочиваю вже в роботі. Мій особистий досвід: люблю спілкуватися з друзями, люблю відпочинок на природі. Тому, якщо є можливість, є в мене час – то я залюбки прогулююсь парком, ходжу в кіно. Посидіти біля води в гарній компанії. Усе це є найкращий релакс насправді. Треба бути вдячним за все те, що ми маємо.

- **Елла Філоненко, Поліна Снєжина, Дар'я Пасічник, Альона Наталуха – це колеги на Суспільному, однак вони також є випускницями журфаку, дехто працював певний період в університетських ЗМІ. Це згуртовує? Є якась невидима солідарність?**

ДОДАТОК В.3
ПРИКЛАДИ ЛЕКСИЧНИХ ПОМИЛОК

- Новини про обстріли, руйнування інфраструктури, травмованих і вбитих серед мирного населення… як відновлюєтеся? Які поради дасте щодо вироблення стресостійкості з особистої практики?

- Абстрагуватися, хоча ви і не зможете не співчувати. Я теж не вмію *не* співчувати людям. Моя порада – все ж абстрагуватися. Якщо не вмітимете – не працюйте. Якщо не можете працювати з людьми – не працюйте, бо сенсу не буде жодного. Як я відновлююсь? Сама ще н знаю, як це робити. Певно, з великою вдячністю переглядаю потім свої матеріали, адже через оцю шалену довіру своїх інтерв'юйованих

я не можу зробити щось погано, неякісно, підвести їх. Люди діляться зі мною. Напевно, коли працюю над матеріалом, який намагаюся якомога краще зробити, я відновлююся. Я віддаю й Мій особистий досвід: люблю спілкуватися з друзями, люблю відпочинок на природі. Тому, я залюбки прогулююсь парком, ходжу в кіно. Посидіти біля води в гарній компанії. Усе це є на

ДОДАТОК Г.1
ПРИКЛАДИ ПОРУШЕНЬ ПРАВИЛ МИЛОЗВУЧНОСТІ

-Спочатку була журналістська робота на телебаченні, зараз документалістика. В якій сфері ти хотіла би ще спробувати себе?

-Я розумію, що документалістика – це не на все життя. Куди я могла би далі рухатися? Напевно, в продюсування. Я вже знаю, як правильно заповнювати заявку, щоб отримати фінансування, я знаю, як працюють кінофестивалі, мені знайома кухня кіновиробництва, я можу допомогти колегам знімати кіно. Але зараз для мене основне завдання – це доробити фільми, над якими працюю, дати їм життя.

ДОДАТОК Г.2

ПРИКЛАДИ ПОРУШЕНЬ ПРАВИЛ МИЛОЗВУЧНОСТІ

Щодо перешкоджання журналістській діяльності, скажу так – коли працюєш у форматі кримінальної програми, це стає повсякденням. У 50 відсотках сюжетів будуть перешкоджати працювати. Але коли тобі перешкоджають - це явна ознака того, що ти «вхопив» круту тему.

У «Надзвичайних новинах» я працювала в умовах постійних кримінальних наїздів - напади, кримінальні авторитети за нами стежили, місцеві і немісцеві.

- Сьогодення - це війна. До цього Ви тривалий час висвітлювали кримінал, нещасні випадки. Вибачте, як вдається витримувати таке психологічне навантаження?

- А як хірурги працюють? Рятувальники? Медики швидкої? Поліцейські? Це наша робота. Якщо ти не готовий до морального аспекту - обирай щось спокійніше. Я отримую кайф від своєї роботи. Коли ти о четвертій ранку виїжджаєш на зйомку у Донецьку область, працюєш там, знімаєш та на місці відписуєш матеріал, щоб встигнути його випустити сьогодні-на сьогодні. А потім тобі три години треба сидіти за кермом, щоб повернутись. І ти вдома о 10 вечора… Але коли ти дивишся РЕЗУЛЬТАТ своєї роботи - ексклюзивний репортаж, у тебе немає втоми. Ти отримуєш кайф, це неможливо пояснити, поки сам не спробуєш.

Журналісти - як хірурги. Якщо ми будемо все через себе пропускати і занадто близько приймати, то ми просто не витягнемо морально. Як я відволікаюсь? Та ніяк, абсолютно: зробила матеріал і вже психологічно готова шукати наступний сюжет. Мабуть тому я так довго у цій професії. Єдиний раз, коли було дуже важко і я довго відходила, це в 2014 році, коли ховали хлопців з Іловайську. От тоді мене емоційно накрило дійсно! Все інше… Я щоразу думаю, що я просто роблю свою роботу, і що завтра вже маю бути у формі.

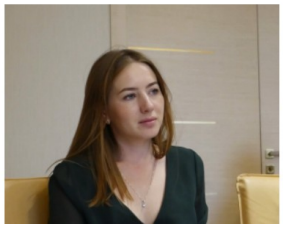
ДОДАТОК Г.3
ПРИКЛАДИ ПОРУШЕНЬ ПРАВИЛ МИЛОЗВУЧНОСТІ

Тепер, коли я розпочала роботу у школі, моя мета не лише передавати знання, але й стати для моїх учнів другом та підтримкою, особливо в такі важкі часи. Діти мають знати, що прийшовши на уроки, вони отримають допомогу, заряд гарного настрою та нову інформацію. Я вірю, що кожен учень має потенціал досягти великих висот, і я готова допомагати їм у цьому. Моя мета - навчити своїх учнів бачити світ через призму історії, навчити їх аналізувати події минулого та робити власні висновки.

ДОДАТОК Ґ.1
ПРИКЛАДИ ПОМИЛОК, ЩО ПОТРЕБУЮТЬ ВТРУЧАННЯ КОРЕКТОРА

-Що для тебе найважливіше в роботі на ТБ?

-Важко виокремити щось одне. Телебачення – це про наполегливість і багатофункціональність. Все, чого я навчилась на телебаченні, мені допомагає в моїх вже авторських проєктах. Я вмію спілуватися з людьми, здійснювати зйомку, виконувати обов'язки продюсерки, режисерки, водійки…. Я можу для сюжету чи фільму знайти будь-кого будь-де. Я усвідомила, що де б не працювала, я не витрачала час даремно, це досвід, який допомагає.

-Коли прийшло розуміння того, що треба щось змінювати у професійному житті?

-Працюючи над спецпроєктами, я зрозуміла, що і цього мені замало. Тому я паралельно почала роботу над короткометражним фільмом «Родима пляма» (**авт.** Це фільм про подорож в окупований Крим, де живе мама авторки. У жінки діагностували шизофренію, коли дівчинці було два роки. Марія шукає відповіді на численні питання: як покращити життя своєї мами, чому хвороба стигматизується у суспільстві, як прийняти свої дитячі травми). Я робила цей фільм тільки через те, що не зробити не могла. Ця тема назрівала роками і коли з'явилась можливість піти в школу документалістики і отримати менторську підтримку, я пішла. Цей фільм – це чесна розмова із собою. Це досить важко бути відвертою із собою. Але я завжди хотіла бути чесною, це один із моїх базових принципів у роботі. Бо історія – це там, де болить. І я завжди відчуваю, на скільки людина є відвертою зі мною. Якщо емоція справжня, то матеріал буде нести цінність. От спіймати цю цінність – найважче і найважливіше у роботі як журналіста, так і документаліста.

ДОДАТОК Ґ.2
ПРИКЛАДИ ПОМИЛОК, ЩО ПОТРЕБУЮТЬ ВТРУЧАННЯ КОРЕКТОРА

-Ти задіяна і в міжнародному проєкті, у межах якого співпрацювала з компанією Warner Bros. Pictures. У чому полягало твоє завдання?

-Перебуаючи у Львові, я знімала дітей, які були евакуйовані з особливо небезпечних територій і жили у притулку. Також були історії дітей із Харкова. Одного разу я прочитала, що відома компанія шукає історії дітей для фільму на британському телебаченні. Я розуміла, що повноцінний фільм сама не зроблю, тому вирішили поділитися цими контактами із колегами. Я шукала героїв для їхнього фільму «Діти України», але ми добре сконтактували з режисеркою і вона дозволила мені знімати окремі історії самостійно. Фільм уже показали на британському ТБ і головне, що він зібрав кошти для допомоги українцям. Британці вже везуть в Україну генератори, подарунки, гроші у тому числі і для тих дітей, історії яких потрапили до фільму. Для мене це найважливіше.

ДОДАТОК Ґ.3
ПРИКЛАДИ ПОМИЛОК, ЩО ПОТРЕБУЮТЬ ВТРУЧАННЯ КОРЕКТОРА

- Олено, коли у Вас виникло бажання пов'язати своє життя з медіа?

- У школі, у випускних класах, я спіймала на корупції вчителя фізики. Потім з'ясувала, що наші медалісти ПЕРЕПИСУЮТЬ свої диктанти заново. Виграла суперечку з учителем історії, бо була впевнена у СВОЇХ аргументах і фактах. І вона сказала, що мені дорога - у журналісти.

Ще в школі я знала не те, що я хочу бути журналістом, а ким я НЕ хочу працювати - робити монотонну роботу. Кожного дня, з року в рік. Це було для мене найстрашніше в житті. Журналістика - це нова історія кожного дня. Підхід у роботі над сюжетом щоразу НОВИЙ. Кожен твій сюжет має бути НЕ СХОЖИМ на попередній із подібної теми. Поспішати за конкурентами. Випереджати. Слідкувати за новими тенденціями у висвітленні тієї чи іншої проблеми.

Я з дитинства не дивилась нічого «мильного»: в мене були фільми Тарантіно, книжки Стівена Кінга тощо. У Стівена Кінга є чудове оповідання «Нічний політ» про зухвалого журналіста. Він нічого й нікого не боявся. Як танк ішов до своєї мети - зробити матеріал. Його методи збору інформації були зухвалі, важкі, відчайдушні, а інколи навіть незаконні. Його матеріали були на першій шпальті. Одного разу, в погоні за вбивцею, він сказав таку річ: «коли ти даєш свою кров, ти отримуєш стакан соку. Однак, коли ти забираєш чиюсь кров - ти отримуєш першу шпальту». Це метафора. Мене тоді дуже вразили ці слова, я думала, чому суспільство таке. Пройшло більше 20 років, а ця фраза й досі актуальна.

А коли я вперше взяла до рук мікрофон… Телебачення - це наркотик, у хорошому значенні цього слова, звісно.

- Є такий відомий вислів: журналістиці неможливо навчити, але їй можливо навчитися. Багато хто стверджує, що свого професійного становлення досяг лише в результаті практичної діяльності…

Декларація
академічної доброчесності
здобувача освітнього ступеня бакалавр
ЗНУ

Я, Макущенко Катерина Тарасівна студентка 4 курсу, денної форми навчання, спеціальність «Журналстика», освітня програма «Редакторсько-видавнича діяльність і медіамоделювання», адреса електронної пошти: makusenkoekaterina8@gmail.com

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота бакалавра на тему «Робота літературного редактора у процесі додрукарської підготовки видання» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 45 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата_____Підпис___ ___К.Т. Макущенко

Дата_____ Підпис _____ Г.В. Микитів